

Vision 2040

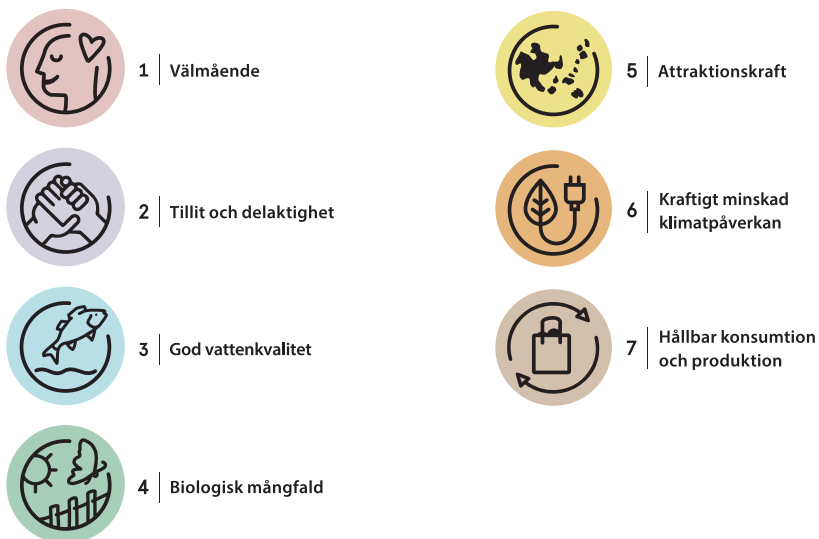
MARIEHAMNS
STAD

FN:s globala mål för hållbar utveckling 2016–2030

Mål i utvecklings- och hållbarhetsagenda för Åland 2016–2030

Mariehämns stads vision 2040 togs fram 2023.

Utgivare: Mariehamns stad

Illustrationer: Amanda Valkonen

Tryckeri: XXXXXXXXXXXXXXX

Innehåll

Förord	4
Visionen och dess förverkligande	5
Visionen sammanfattad	7
En stad som andas livskvalitet	9
Attraktiv, dynamisk, växande	12
En stad formad av sina invånare	16
Högkvalitativ skola där alla blir sedda	19
Mening och sammanhang för alla äldre	21
Bilpooler, taxibåtar, elcyklar	23
Ett föredöme inom vattenfrågor	25
Med hållbarhet som röd tråd	26

Förord

Mariehamn 2040 beskriver ett framtida önskat tillstånd för staden, ett tillstånd vi gärna vill vara i. Visionen är och ska vara snudd på ouppnåelig och därmed utmanande. Den talar om hur vi vill att Mariehamn ska utvecklas och i vilken riktning vi ska jobba.

Vi vill att Mariehamn ska vara den bästa staden att växa upp i, att leva i och att åldras i.

Mariehamn ska vara trygg och säker för alla människor oavsett ålder, kön och härkomst. Mariehamn är Ålands motor. När det går bra för Mariehamn, går det bra även för hela Åland. Framgång får inte tas för givet utan kräver fortsatt målmedvetet arbete. Med hjälp av visionen vill vi utveckla Mariehamn att bli en ännu bättre stad än den vi har idag.

Mariehamn 2040 bidrar till att skapa stadens identitet. Den visar vem vi vill vara, och attraherar läsaren att fortsätta bo i eller flytta till staden. Genom ett målmedvetet samarbete mellan alla som bor i staden och på övriga Åland, med näringslivet och med övriga aktörer i vår omgivning kan vi utveckla Mariehamn i önskad riktning.

En annan positiv effekt av vår tilltalande vision är att den fungerar som ett verktyg för att locka nya medarbetare till staden eller att hålla kvar redan anställda inom staden.

Avgörande för vår framtid är att Mariehamn är hållbar. Ålands sju strategiska utvecklingsmål och FN:s globala mål för hållbar utveckling är därför en förutsättning för att vi ska lyckas utveckla staden enligt denna vision.

Tillsammans skapar vi morgondagens Mariehamn och förverkligar Mariehamn 2040.

Välkommen till hemmahamnen Mariehamn!

Arne Selander
Stadsdirektör

Visionen och dess förverkligande

Visionen du håller i din hand är ett försök att slå fast och sätta färg på hur Mariehamn som stad ska utvecklas de kommande åren.

Här listas de viktigaste framgångsfaktorerna för att skapa en livskvalitet i världsklass för alla mariehamnare och göra staden till en hemmahamn både för dess invånare, besökare och företag. Visionen stakar också ut vägen för hur Mariehamn ska ta ansvar för vår gemensamma miljö och för klimatfrågan.

Genom att ange vilken sorts stad Mariehamn är 2040 utgör visionen en grund för det fortsatta strategiarbetet inom staden. Det är genom det här arbetet tydliga och mätbara målsättningar samt konkreta åtgärder som för staden närmare visionen tas fram.

Dokumentet är en sammanställning av visionära och innovativa tankar om Mariehamn som har framkommit vid workshoppar inom förvaltningen, nämnderna och i stadsstyrelsen. Ambitionen är att visionen ska användas för stadens långsiktiga styrning. Det här sker främst genom olika strategiska beslut samt de årliga budgetbesluten. Stadsledningen har ett

särskilt ansvar för att följa upp och utvärdera arbetet.

Visionen stödjer både Ålands sju strategiska utvecklingsmål samt FN:s globala mål för hållbar utveckling. I anslutning till varje kapitel anges vilket eller vilka mål den aktuella delen av visionen bidrar till att förverkliga. Sammantaget bidrar visionen till uppnåendet av samtliga sju strategiska utvecklingsmål inom "Utvecklings- och hållbarhetsagenda för Åland".

Visionen sammanfattad

En hemmahamn för invånare, besökare och företag.

Mariehamn är 2040 en vacker, trygg och tillgänglig stad som erbjuder en livskvalitet i världsklass för människor i alla åldrar. Genom attraktiva och varierade boendeformer i en maritim miljö, en högkvalitativ och individanpassad service samt ett rikt utbud av

kultur, naturupplevelser och fritidsaktiviteter är Mariehamn en verklig hemmahamn för både invånare, besökare och företag.

Staden är en föregångare inom frågor som rör välmående, demokrati och hållbarhet.

Visionen innebär att:

Mariehamn är en vacker, rofylld och tillgänglig stad som erbjuder sina invånare en svårslagen livskvalitet i en maritim miljö.

Mariehamn är attraktivt både för inflyttning, turism och företagande, med en framstående kunskapsindustri, ett rikt kulturliv samt ett dynamiskt och starkt näringsliv.

Mariehamn är en föregångare i demokratifrågor och erbjuder sina invånare en flexibel, individanpassad service som håller hög klass.

Mariehamn ligger i framkant vad gäller hållbarhet, med ett bilfritt centrum, ett rent hav och en kraftigt minskad klimatpåverkan.

En stad som andas livskvalitet

År 2040 upplever alla mariehamnare sin stad som vacker, trygg och tillgänglig för alla. Mariehamn är en stad som uppmuntrar till rörelse och motion, till hållbara och hälsosamma livsstilar, till kultur samt till social samvaro och gemenskap. Det är en stad som sjuder av liv, kreativitet och kunskap.

Mariehamn är 2040 den stad i Norden som erbjuder sina invånare bäst livskvalitet. Det finns ingen annan plats i vår närregion som skapar lika bra förutsättningar för människor att leva ett långt, friskt, tryggt, hållbart, rofyllt och roligt liv.

Staden är planerad på ett sätt så det är i det närmaste omöjligt att inte lockas till att röra på sig – oavsett ålder och oavsett om det handlar om vardagsmotion, spontanidrott eller sport i mer organiserade former. I och med att den lätta trafiken är prioriterad är det naturligt för alla att förflytta sig med cykel eller till fots. Tack vare att biltrafiken i staden är så marginell kan fotgängare och cyklister röra sig tryggt, säkert och obehindrat i hela staden, utan att fordonstrafiken någonsin är ett hinder eller utgör en fara. Hela stadsmiljön andas trygghet och brottsligheten är låg.

Förutom att varje kvadratmeter av Mariehamn tycks locka till att man tar några raska promenadsteg, sparkar en boll eller kastar ett bouleboll finns det heller ingen annan urban miljö i Norden som erbjuder lika bra möjligheter till avkoppling, kultur och social samvaro. Staden är fylld av naturliga uterum, mötesplatser och attraktiva grönområden. Dessa trygga, estetiskt vackra och harmoniska platser erbjuder rofyllda, stimulerande och roliga miljöer för alla stadens invånare.

Stadens invånare har både tillgång till och deltar aktivt i det rika kulturlivet. Det finns en stor bredd i utbudet av kultur, där det erbjuds något för alla oavsett ålder, kön eller bakgrund. Professionella kulturutövare och stora produktioner samt rena amatörer och kulturhändelser i mikroformat bidrar tillsammans till att staden sjuder av liv och kreativitet samt

att det alltid finns något att göra eller att se. Att stadens invånare både har möjlighet att njuta av kultur i toppklass samt själva vara med och skapa kultur bidrar till det höga välmåendet.

Mysfaktorn i stadens gröna, lum-miga centrum är hög. Stadskärnan är full av människor som hamnar i spontana samtal med varandra – antingen på någon av de många restaurangerna, på en vinbar, vid någon strand, vid något av de allmänna baden eller på den sprakande handelsplats torget kommit att bli. Ingen känner sig ensam och ingen har tråkigt, tvärtom finns det få andra ställen där det är så lätt att skaffa vänner som i Mariehamn.

Invånarna lever i harmoni med naturen, tar hand om sin hälsa och äter enligt säsong. Tack vare organiserade stadsodlingar, goda möjligheter att odla sina egna grönsaker samt de många bi- och växtodlingarna på byggnaders tak finns det ett stort utbud av ekologiska grönsaker och honung som odlas innanför stadens gränser. De grönsaker mariehamnarna inte odlar själva köper de i saluhallen, på en marknad eller på någon av stadens restauranger där det mesta som serveras är lokalt, ekologiskt och i säsong.

Mariehamn är även en vacker stad, där dess historia och maritima arv syns tydligt i stadsmiljön. I de olika stadsdelarna finns små, lokala centrum som genom en estetik av hög kvalitet bidrar till ett ökat välmående. I hela staden återfinns vackra byggnader av olika ålder och fasaderna på gatuplan är både levande, variationsrika och aktiva. Hela staden är ren och snygg och den utvecklade belysningen gör att Mariehamn känns ljus året om. I både hamnar, på stränder och genom möblering av allmänna uterum lyfts stadens marina identitet fram.

Intresset för återbruk syns tydligt i stadsbilden, där många mindre näringsidkare ägnar sig åt snickeri, skrädleri, skomakeri och möbel-tapetsering. Mariehamn är staden där det både går att hitta det mesta och få nästan allt lappat, lagat och reparerat. Även in-slaget av konst och design är stort, dels genom den stora mängden offentlig konst, framstående arkitektur, stadsscener med mera, dels genom de kulturella och kreativa näringar som tar stor plats i stadskärnan. Det finns en utbyggd delningsekonomi, där stadsbiblioteket är Ålands största cirkulära mötesplats.

Åland: Mål 1, 2, 7.
FN: Mål 3, 11, 12, 16.

Attraktiv, dynamisk, växande

Mariehamn är en attraktiv stad för både boende, besökare och företag. Staden har 15.000 invånare, ett starkt och dynamiskt näringsliv, ett bra utbud av högre utbildning och en framgångsrik besöksnäring inriktad på kultur, naturupplevelser och idrott.

Mariehamn har ett stort och varierat bostadsutbud som passar olika behov. Innerstaden har förtätats, i synnerhet tack vare att det byggs mer på höjden än tidigare, vilket innebär att antalet människor som bor i centrum har ökat. Den växande mängden människor som bor i centrum bidrar till känslan att Mariehamn är en stad som lever året om.

Parallellt med det ökade utbudet av bostäder i den pulserande stadskärnan erbjuder staden en betydande mängd småskaligt, naturnära boende. Satsningar på nya bostadsområden och nya typer av maritima boende gör att en stor andel av befolkningen bor i stadsnära skärgårdsmiljöer. Mariehamn är attraktivt för inflyttare, har en välfungerande integration och är navet för hela Åland.

Samtidigt som höghusen är fler än tidigare har mängden asfalterade ytor minskat och Mariehamn är en grön, mysig trädgårdsstad med

en stor biologisk mångfald. Tack vare att det byggs mer på höjden är invånarna fler, utan att stadens grönområden naggas i kanterna. Det finns mer ängsmark än välklippta gräsmattor och de många grönområdena har en så hög artrikedom att de är ett besöksmål för turister.

Mycket av det som gör Mariehamn attraktivt för boende lockar även turister till staden. Staden erbjuder ett stort utbud av aktiviteter för besökare, med betoning på kultur, naturupplevelser och idrott. Turisterna är i första hand småskaliga och består till en större del än tidigare av småbåtsturism. För dem som inte anländer med egen båt finns täta och miljövänliga förbindelser till och från Åland både luft- och vattenvägen. Mariehamns hamn är inte bara den viktigaste hamnen på Åland, utan en av de mest dynamiska i hela Östersjön.

Mariehamn är tack vare sina högklassiga anläggningar och infrastruktur Nordens populäraste kultur- och idrottsdestination. Turister lockas till Mariehamn både för att få se stora artister utifrån uppträda på en av Nordens bästa scener och för att få ta del av den lokala kulturscenen. Idrottsanläggningarna kännetecknas i sin tur av en av en hög servicenivå med generösa öppettider, där olika multisporthallar och cuparenor med logimöjligheter gör att staden kan stå värd för träningsläger och cuper året om.

Staden är en magnet för företag och företagare som lockas av det kreativa, flexibla och kunskapsintensiva företagsklimatet. Det är enkelt att starta företag och det goda samarbetet mellan staden och olika hyresvärdar gör det lätt att rekrytera personal utifrån. En innovationshub stöder utvecklingen av både näringslivet och samhället i stort. Stadens mångkulturella karaktär – där kultur, social samvaro och meningsutbyte tar stor plats – agerar bränsle för det lokala näringslivets innovationskraft.

Många av de företag som finns i Mariehamn har ett nära samarbete med den högre utbildning och den forskning som äger rum i staden. Den högre

utbildningen är framstående inom förnybar energi och mänskliga rättigheter och svarar varje år för en inte obetydlig del av inflyttningen till Mariehamn och resten av Åland. De lärosäten som står för den högre utbildningen är mittpunkten för en livlig, fungerande och dynamisk kunskapsindustri, där alla former av vidareutbildning och kompetenshöjning är förändringsbenägna och moderna, där utbildningsprogrammen anpassas snabbt efter framtidens behov.

Det stora fokuset på företagande, kunskap och flexibilitet gör att staden kännetecknas av en välfungerande och modern arbetsmarknad. Det finns flera kontorshotell och platser för "coworking" i staden där idéerna flödar, samarbetet frodas och morgondagens framgångsrika storföretag skapas. Stadens internationella och kreativa prägel förstärks av att många bor lokalt, men jobbar globalt, vilket bidrar med näring och idéer till det lokala företagandet. Både arbetsmarknaden och näringslivet i stort kännetecknas av jämställdhet.

Mariehamn präglas av ett starkt föreningsliv som bidrar till hållbarhet, inkludering och till det rika utbudet av meningsfulla, kostnadsfria fritidsaktiviteter för människor i alla åldrar. Föreningarna är bra på att nå de befolkningsgrupper som inte tidigare ägnade sig åt kultur och organiserade fritidsaktiviteter, där alla har möjlighet att både ta del av och vara med och skapa kultur. I synnerhet verksamheten som riktar sig till yngre är mobil och uppsökande, där ungdomsledare ordnar aktiviteter på de platser – fysiska eller digitala – där ungdomarna finns och vill vara.

Genom föreningarna och det samarbete de har med Mariehamns stad erbjuds invånarna vardagscoacher som hjälper dem

att anamma en hållbar livsstil. Det genomförs regelbundet olika informationskampanjer där stadens agerande i hållbarhetsfrågor lyfts fram som ett föredöme och som en källa till inspiration, både för mariehamnarna och omkringliggande regioner. Ungdomarna spelar en aktiv roll i det här arbetet genom att de agerar influencers och hjälper till att driva stadens digitala kanaler.

Tillsammans med utbildningsväsendet och stadens föreningar spelar Medborgarinstitutet en viktig roll för mariehamnarnas bildning och kompetenshöjning. Medis är tillgängligt för alla, bidrar till ökad jämlikhet och inkludering och tack vare ett samarbete med företag och institutioner bidrar man till den välfungerande och dynamiska arbetsmarknaden. På samma gång ser Medis till att ytterligare bredda utbudet av och möjligheterna till meningsfulla fritidsaktiviteter, social samvaro och att människor i olika åldrar och med olika bakgrund lär känna varandra.

Åland: Mål 5, 4, 2, 7.

FN: Mål 4, 8, 9, 10, 11, 16, 15.

En stad formad av sina invånare

Mariehamn är en föregångare och en förebild inom öppenhet, medborgardialog och tillgänglighet, där alla invånare är med och formar sin stad. Samtliga stadsdelar kännetecknas av en fungerande och livlig närdemokrati.

Att leva i Mariehamn för med sig goda möjligheter att dels hela tiden känna till vad som är på gång i staden, dels kunna vara med och påverka de beslut som tas. Staden erbjuder en lättillgänglig demokratiplattform, både fysisk och digital, som skapar en aktiv medborgardialog och ett stort samhällsengagemang. De som bor i staden deltar aktivt vid exempelvis planeringen av gemensamma ytor, i synnerhet i den egna stadsdelen.

Möjligheterna att påverka är inte begränsade till ett privilegierat fåtal, utan samtliga som bor i Mariehamn är med och formar staden samt påverkar beslut som tas. Staden har bra arbetssätt och kontaktytor för att kommunicera med och ta till vara röster från alla samhällsgrupper, vars önskemål och åsikter har en tydlig påverkan på de beslut som tas och de satsningar som görs. Genom ett samarbete med kultur, fritid och skola involveras ungdomar tidigt i alla beslutande organ och i den demokratiska processen.

Hela stadens arbete kännetecknas av öppenhet och transparens, där all information är lättillgänglig för alla. Stadsborna kan på ett enkelt sätt sköta sina myndighetsärenden, det finns en hög tillit i samhället och det råder nolltolerans mot alla former av mutor, korruption och annat maktmissbruk. Delaktigheten stärks av att staden kännetecknas av trygga, jämställda och tillgängliga miljöer, både fysiska och digitala. Biblioteket spelar en aktiv roll i att stärka invånarnas demokratiska delaktighet, bland annat genom att erbjuda stöd i medie- och informationskunskap.

Genom både egna insatser och ett bra samarbete med myndigheter och andra aktörer verkar staden för att minimera förekomsten av utanförskap, segregering och marginalisering. Den sociala hållbarheten är på en hög nivå, med ett effektivt arbete som bekämpar både missbruk, psykiskt och fysiskt våld i nära relationer samt alla former av utanförskap, oavsett om

den bottnar i härkomst, ohälsa, funktionshinder eller något annat som kan begränsa individers eller familjers möjligheter att vara delaktiga i samhället. Ingen i Mariehamn lever i fattigdom och alla har ett hem där de kan känna ro, trygghet och glädje.

Relationer mellan politiker, personal och de olika sektorerna i staden kännetecknas av respekt, tillit, samarbete och likabehandling. De anställda inom staden har

jämställda löner, stadsfullmäktige är jämställt och den kulturella mångfald som präglar Mariehamn avspeglas även i de olika beslutande organen. Det goda samarbetet internt inom staden matchas av ett lika gott externt samarbete med myndigheter, intresseorganisationer, föreningar och näringsliv.

Åland: Mål 2.
FN: Mål 1, 5, 11, 16.

Högkvalitativ skola där alla blir sedda

Mariehamn är indelat i tre barnomsorgs- och skoldistrikt, där alla erbjuder både specialundervisning och undervisning i årskurs 1–9. Undervisningen är individanpassad och modern, skolresultaten de bästa i Norden, barnen och ungdomarna är välmående och verksamheten är anpassad efter olika familjers unika behov.

Tack vare en bra planering, ett bra samarbete mellan barnomsorg och grundskola samt en motiverad och kompetent personal har Mariehamns Nordens bästa skola och småbarnspedagogik. Skolorna i Mariehamn rankas som de bästa i Norden utifrån studieresultat och undervisningen skapar goda förutsättningar för ett livslångt lärande i det moderna kunskapsamhället.

Skolgången, terminerna och fritidsverksamheten är anpassade efter dem som bor i staden, där alla kan dra lika stor nytta av servicen oavsett livssituation och yrke. Skolan erbjuder bra och flexibla lösningar både för familjer med föräldrar inom exempelvis serviceyrken – där sommarmånaderna är som mest arbetsintensiva – eller med föräldrar som jobbar på distans för globala företag. Ett fungerande stödsystem erbjuds till behövande familjer.

Undervisningen och småbarnspedagogiken är individanpassad, där man arbetar utgående från barnens förkunskaper och nivå snarare än ålder. Undervisningsgrupperna är små, föräldragagemanget stort och alla barn och ungdomar känner sig sedda. Det finns ett stort fokus både i barnomsorgen och i skolan på att skapa en miljö där både barnen, ungdomarna och personalen upplever ett högt välmående. Det bedrivs ett bra arbete med att ge barn och ungdomar de rätta verktygen för att må bra, kunna leva ett innehållsrikt liv och tillägna sig ny kunskap genom hela livet.

Alla barn får det stöd de behöver, antimobbningsarbetet är välutvecklat och undervisningen ger barnen goda verktyg att hantera livets samtliga med- och motgångar.

Barnen har en lagstadgad rätt till vila och fritid och det finns en naturlig koppling till naturen i undervisning och barnomsorg, vilket motverkar stillasittande. Matlagning är en del av pedagogiken, där barnen får lära sig om och arbeta upp ett intresse för mathantverk och kost. Vegetarisk, närodlat mat serveras de flesta dagar inom både barndagvård och skola.

Även i övrigt finns ett stort fokus på praktiska färdigheter och vardagskompetens i undervisningen, där barn och ungdomar till exempel lär sig reparera bruksföremål.

Lässtödjande åtgärder genomförs överallt och skolbibliotek håller fortsättningsvis högsta klass. Det finns även en fungerande samordning kring välmåendet, som har gjort att trenden med ökande psykisk ohälsa har brutits. Stadens skolor spelar en aktiv roll i att främja elevernas möjligheter och rättigheter oavsett könstillhörighet och det råder nolltolerans mot alla former av sexuella trakasserier.

Åland: Mål 1, 2, 7.
FN: Mål 3, 4, 5.

Mening och sammanhang för alla äldre

Mariehamn har en hög kvalitet i äldreomsorgen som gör att de äldre har en tillvaro som präglas av mening, sammanhang och värdighet.

År 2040 erbjuder Mariehamn flera olika äldreomsorgsenheter med specialistinriktningar och staden har välfungerande rutiner för minnesproblematik.

Samtliga äldreboenden är byggda med hänsyn till de äldres behov och staden har ett välfungerande samarbete med

Omsorgen drar stor nytta av digitala hjälpmedel och välfärdsteknik, både i hemmen och på stadens äldreboenden. Förutom att det här skapar en bättre vardag för de äldre bidrar den nya tekniken till en lägre arbetsbelastning för personalen, mindre sårbarhet inom organisationen och tryggare arbetsplatser.

Välmåendet bland personalen är högt och allas kompetens tas tillvara fullt ut. Hemservicen fungerar helt och hållet med hjälp av kollektivtrafik, elcyklar och vanliga cyklar, vilket både minskar miljöbelastningen och bidrar till en bättre hälsa hos de anställda.

övriga aktörer, både privata och offentliga. Även inom staden är samarbetet utbyggt, där det finns ett samutnyttjande av lokaler mellan olika verksamheter. De äldre har tillgång till primärvård i sin egen stadsdel och till ett modernt sjukhus. De äldres rättigheter bevakas och tas tillvara.

Alla som bor på något av stadens äldreboenden känner både ett tydligt sammanhang och att det

finns en guldkant eller åtminstone en stor värdighet i vardagen. De som kan och vill deltar i olika vardagssysslor som plantering, bakning och städning, det finns trivselvärdar som koordinerar de olika aktiviteterna, utbudet av friskvårdsaktiviteter är stort och de anhöriga involveras i allt från transporter till promenader.

På äldreboendena skapas en guldkant i vardagen genom att man bland annat tar stor hänsyn till önskemål gällande mat och olika måltidsdrycker. På samma gång har fler möjlighet att bo hemma längre tack vare ett utökat stöd.

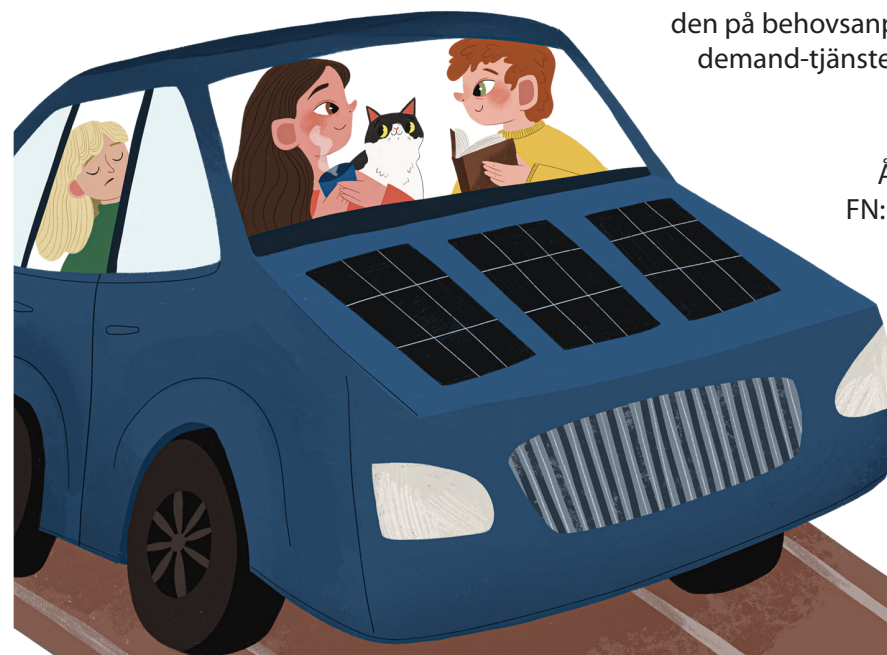
Åland: Mål 1.
FN: Mål 3, 11.

Bilpooler, taxibåtar, elcyklar

Mariehamn har ett trafiknät anpassat för sin aktiva, miljömedvetna och heterogena befolkning. Centrum är bilfritt och invånarna förflyttar sig till fots samt genom bilpooler, cyklar eller taxibåtar.

De många bilpooler som finns i staden ett mer attraktivt alternativ än att äga sin egen bil. Jämfört med tidigare är trafikmängden i staden liten och det finns en utbyggd infrastruktur för fossilfria fordon. Den begränsade biltrafiken gör att det har frigjorts stora ytor för bostäder och den lätta trafiken. Trafiklederna in och ut ur staden är välplanerade och fungerar ypperligt för all form av trafik.

Förutom att den lätta trafiken prioriteras i stadsplaneringen finns bland annat subventionerade elcyklar som gör det lättare för fler att ta sig fram utan bil. Kollektivtrafiken är kraftigt utvecklad, både på land och till havs, och det finns goda kommunikationer till skärgården som bygger på ny teknik. Det går populära taxibåtar mellan vissa bostadsområden och centrum och förutom att kollektivtrafiken är fossilfri bygger den på behovsanpassade on demand-tjänster.

Åland: Mål 6.
FN: Mål 11, 9, 7.

Ett föredöme inom vattenfrågor

År 2040 är vattnet i Slemmern omkringliggande hav och vikar så klart och rent att man kan se botten, fiska för husbehov och bada varje dag året om, utan att behöva bekymra sig för skadliga bakterier. Staden är dessutom ett föredöme inom rening, cirkularitet och skyddsåtgärder vad gäller vatten.

Tack vare systematiskt arbete, en rad åtgärder och en både välutbildad och engagerad befolkning har vattnet runt staden god kvalitet, samtidigt som tillgången på färskvatten är säkrad genom en avsevärt minskad förbrukning. Staden drar nytta av att det finns en gemensam organisation för vatten- och avloppsfrågor på Åland, där juvelen i kronan utgörs av det högeffektiva och cirkulära Lotsbroverket.

I stadens reningsverk tas både näringsämnen och energi tillvara och reningsystemet ser till att filtrera bort alla skadliga partiklar, inklusive läkemedelsrester och mikroplaster. Det renade vattnet återvinns. Mycket av förbättringarna har kunnat genomföras tack vare en hög kunskap generellt i vattenfrågor bland befolkningen samt en medveten ansträngning

för att minska övermedicinering. Inom äldreomsorgen används uppsamlingskärl för att undvika att mediciner spolats ner.

Tack vare en effektiv rening tas både grå- och dagvatten om hand som en resurs, exempelvis för bevattning och släckning. Staden har dessutom flera välfungerande våtmarker som minskar näringsbelastningen på Slemmern. Förutom att allt vatten tas tillvara minskas vattenförbrukningen genom modern teknik – till exempel reglerbara vattenmunstycken och automatiska vattenkranar – samt genom att läckage minimeras tack vare att alla vattenledningar går igenom och att alla läckor åtgärdas snabbt.

Åland: Mål 3.
FN: Mål 14.

Med hållbarhet som röd tråd

Genom att energi- och miljöfrågor löper som en röd tråd genom stadens verksamhet har Mariehamn kraftigt minskat sin klimatpåverkan. Samtidigt har man byggt ett samhälle som står pall för de effekter klimatförändringen kan föra med sig.

Nya, digitala och innovativa lösningar står i centrum för Mariehamns klimatarbete. Den höga graden av digitalisering innebär inte bara att invånarna får en bra service, utan även att stadens klimatpåverkan är liten. Digitala mötesformer har till största del ersatt arbetsresor, som när de sker görs på ett klimatneutralt sätt.

Tack vare nya tekniker, material och arbetssätt sker allt byggande av infrastruktur utan klimatpåverkan. Mariehamns hamn bedriver ett prisbelönt arbete för att göra Östersjöns sjöfart fossilfri, bland annat genom att tillhandahålla landström till alla fartyg.

Staden har strategier för skyfall, stigande havsnivåer och andra konsekvenser klimatförändringen kan föra med sig. Mariehamn har en krontäckningsgrad om minst 30 procent samt använder även andra ekosystemtjänster och nya lösningar för att mildra effekterna av bland annat stigande temperaturer.

Mariehamn är ett föredöme vad gäller underhåll och bevarande av äldre fastigheter. Staden arbetar aktivt för att äldre hus inte rivs, bland annat genom att informera om hur länge det tar för ett nytt hus att uppnå samma kolinlagring som en gammal, befintligt byggnad. Staden verkar också för att renovering i första hand sker genom återbruk av material.

Vid nybyggnation används hållbara och återvunna material. De hus som byggs är så kallade plushus, det vill säga sådana som inte bara är energieffektiva utan de facto producerar mer energi än de förbrukar. Trä är det mest använda byggnadsmaterialet, vilket bidrar till kolsänkan.

Både stadens äldre och nyare fastigheter är energieffektiva och använder sig uteslutande av grön energi, till stora delar producerad lokalt på Åland och i vissa fall genom solpaneler på fastigheternas tak. Mariehamn är ett testområde

för nya energilösningar i samarbete med den högre utbildningen. Hela elnätet är anpassat för att mikroproducenter kan bidra till energiförsörjningen på bästa möjliga sätt.

Förutom att stadens egna fastigheter använder sig uteslutande av elektricitet, värme och kyla från förnybara källor används artificiell intelligens och andra smarta lösningar för att optimera energianvändningen, bland annat baserat på väderprognoser och reaktionsmönster. Själva fastighetsbeståndet utnyttjas på effektivast möjliga sätt för ytterligare minska klimatpåverkan.

Ett cirkulärt tänkande genomsyrar stadens samtliga verksamheter.

Återanvändning, återvinning och reparation av utrustning har blivit det nya normala. Inget ses som avfall, allt ses som en resurs. Inom den tekniska sektorn återvinns vägbyggnadsmaterial, grus och asfaltskross samtidigt som löv och jord komposteras. Rester från skogsskötsel används som bio-bränsle. Allt material som används inom stadens verksamheter är nedbrytbart och kan återvinnas.

Samma filosofi gäller för all upphandling och alla evenemang. Mariehamn välkomnar endast evenemang som är i enlighet med stadens vision. Stadens upphandlingsfunktion ser till att alla mål gällande hållbarhet uppnås utifrån fastställda livscykelanalyser.

Åland: Mål 6, 7.
FN: Mål 13, 12, 11, 7.

